

DATÇA

HAKKINDA

(DATÇA TARİHİ , NE YAPILIR?
NEREYE GİDİLİR? NE YENİR?
NEYİ MEŞHUR?)

Tarihçe

Datça Yarımadası'ndaki buluntuların M.Ö. 2000'lere kadar uzandığı bilinmektedir. Bilinen ilk yerli halk Karlardır. Datça en parlak dönemini M.Ö. 1000 yıllarında Trakya üzerinden güneye inerek Yunanistan üzerinden bölgeye gelen ve bugünkü Datça merkezinin 1,5 km kuzeydoğusundaki Burgaz mevkiinde Knidos'u kuran

Dorlar döneminde yaşamıştır.. Knidos, Dor Uygarlığı'nın merkezi olmuş, M.Ö. 546'da Lydia Devleti'nin Persler'in eline geçmesinin ardından Pers egemenliğine girmiştir. Dorlar ve Romalılar yeni Knidos'a çok sayıda tapınak yapmışlar, şehir Afrodite heykeliyle ünlenmiştir. Geç Roma ve Erken Bizans Dönemi'nde tapınaklar yerlerini kiliselere bırakmıştır. Bizans'ın son dönemlerinde ise bir yandan depremler, diğer yandan korsan saldırıları sonucunda kent tümüyle terk edilmiştir.

Yarımada üzerindeki yerleşimler 13. yüzyılda Menteşeoğulları Beyliği'ne bağlanmış, 15. yüzyılda ise Osmanlı İmparatorluğu sınırlarına katılarak Datça adını almıştır.

Son Osmanlı padişahlarından Sultan Reşat döneminde Datça ismi Reşadiye'ye, Cumhuriyet ile tekrar Datça'ya dönüştürülmüştür. 1928 yılında ilçe olan Datça'nın ilk merkezi Reşadiye Mahallesi olmuş, 1947'de ise bugünkü yeri olan İskele Mahallesi'ne taşınmıştır.

Coğrafya (Konum-İklim-Ulaşım)

Coğrafi Konum

Türkiye'nin güneybatıdaki en uç noktasında yer alan Datça Muğla iline bağlıdır. Datça 476 km²'lik yüzölçümüyle, anakaradan batıya doğru 64 km uzunlukta ve 1 km ile 17 km değişen genişlikte bir yarımadadır. Çevresinde 52 koy barındıran yarımada'nın en uç noktasında, Tekir Burnu olarak adlandırılan mevkii yer alır. Ayrıca yarımada'nın en uç noktasındaki bu mevkii Ege ve Akdeniz'in bir birinden ayrıldığı diğer bir ifadeyle birleştiği noktadır. Yarımada'nın komşularına bakıldığında kuzeyinde Bodrum Yarımadası, kuzey batısında ise Kos Adası yer alır. Batısında Nisyros ve Gyalı

adaları yer alırken güney batısında Tilos Adası ve güneyinde de Simi Adası bulunur. Datça'nın karadan tek komşusu Marmaris'tir.

İklim

“Datça’da iklim tam insan boyundadır. Sıcaklığı da soğukluğu da insan tahammül sınırlarını aşmaz. İklimi paltoyla, sobayla yada yelpaze ile düzeltmeye gerek yoktur” Cevat Şakir KABAAĞAÇLI

Coğrafya bilgini Strabon “Tanrı çok sevdiği kulumu uzun ömürlü olması için Datça Yarımadası’na gönderir.” demiş. Bu öyle boşuna söylenmiş bir söz değildir. Yörede anlatılan bir öyküye göre: Günümüzden 4-5 yüz yıl kadar önce İspanyol korsanlar Datça’nın açıklarından geçerken gemideki cüzzamlı hastaları atmaya karar vermişler ve yanaşıp Sarıliman Koyu’na bırakmışlardır. Ölümüne terk edilen cüzzamlılar Datça’nın bol oksijenli havasıyla iyileşmişler, yaraları kapanmıştır. Öykünün doğru olup olmadığı bilinmese de Datça’nın havasının insanı sağlıklı kıldığı bir gerçektir.

Doğal mikro klima özelliği ile nemsiz, bol oksijenli tertemiz havası ile yaz ayları aşırı sıcak ve bunaltıcı olmadığı, kış mevsiminin de hemen hemen hiç yaşanmadığı yarımada, 1999’da Dünya Çevreyi Koruma Vakfı tarafından belirlenen acil olarak korunması gereken 100 yeryüzü noktasından biri olmuştur.

Maki bitki örtüsünün hakim olduğu Datça’da en önemli ürün bademdir. Bununla birlikte çok çeşitli meyve ağacı bölgede mevcuttur. Zengin flora ve faunası ile çok sayıda endemik bitkiye yaşama imkanı verir. Datça Hurma Ağacı endemik ağaç türü olarak öne çıkmaktadır.

Ulaşım

Karayoluyla yalnızca Marmaris üzerinden ulaşım imkanı olan Datça’ya Marmaris’ten Muğla’dan düzenli ulaşım imkanı vardır.

Bodrum Limanı ile Datça’ya 9 km mesafede bulunan Körmen Limanı arasında özellikle yaz aylarında sayısı artan karşılıklı düzenli feribot seferleri yapılmaktadır. Yolculuk yaklaşık 2 saat sürer. Feribotlarda yolcular dışında bisiklet, motorsiklet, otomobil ve karavan gibi araçlar da taşınmaktadır. Yolcular için Körmen Limanı’ndan Datça’ya liman işletmesi tarafından servis sağlanmaktadır.

Datça’nın Uluslararası Dalaman Havalimanı’na uzaklığı 178 kilometredir.

Ne Yapılır?

İnce ve uzun bir yarımada olması sebebiyle pek çok koya sahip olan Datça deniz altı yaşamı açısından da oldukça zengindir. İlçede bulunan dalış merkezleri aracılığı ile koylarda denizaltı doğal yaşamını görme imkanı

bulunmaktadır. Su üstü motorsuz her türlü turizm amaçlı sportif faaliyetin yapılabildiği Datça rüzgarların uygun olması sebebiyle özellikle yelken ve sörf gibi su sporları için oldukça elverişlidir.

İlçede denizi temiz ve doğal güzellikleri çeşitli koyların sayısının fazla olması düzenlenen günübirlik tekne turlarını eşsiz hale getirmektedir. Antik Karia Yolu'nun 240 km'lik hattı Datça'da bulunmaktadır. Eşsiz rotalarda trekking yapılabilir, rotalar üzerinde kültür ve tabiat varlıkları görülebilir. Ters eğime sahip tırmanış rotaları dağcılık sporu için bölgede eşsizdir.

Nereye Gidilir?

Knidos

Datça'ya 33 km uzaklıkta bulunan Knidos, yarımada'nın en uç noktasında, Akdeniz ve Ege'nin birleştiği Tekir Burnu'nda konumlanmış, antik dünyanın en önemli metropollerinden biridir. Kent doğusunda ve batısında yer alan iki limanıyla mavi yolculuklara kucak açar. Knidos, ticari nedenlerle, M.Ö. 4. yüzyılda yarımada'nın uç noktasına, bugünkü görkemli kalıntıların izlendiği yere taşınmıştır. Kuruluşu M.Ö. 13. yüzyıllara uzanan kent M.Ö. 4. yüzyıldan itibaren sanat, kültür, sağlık ve dini merkez olarak ünlenmiştir. Ayrıca geliştirdiği ekolüyle bir tıp merkezi olan Knidos birçok bilim insanına da ev sahipliği yapmıştır. Bu kişilerden Mimar Sostratos İskenderiye Deniz Feneri'nin mimarı oluşuyla ünlenirken, Knidoslular tarafından satın alınan Çıplak Aphrodite heykeliyle de Praxiteles en ünlü heykeltıraşlar arasına girmiştir. Yine Knidoslu öğretisi diye bilinen tedavi yöntemini Euryphon ve öğrencileri geliştirmiştir.

Antik dönemde olduğu gibi günümüzde de mavi yolculuğun uğrak noktalarından olan Knidos, masmavi denizi ve hemen karşısında yamaca yayılan antik kalıntılarıyla ziyaretçilere görsel bir şölen sunar. Günümüzde ziyaretçilerine uzun bir gezi parkuru sunan kentte, Yuvarlak Tapınak, Dionysos Stoası ve Tapınağı, Apollon Tapınağı, Bolukrates Çeşmesi ve ziyaretçileri ilk karşılayan yaklaşık beş bin kapasiteli küçük tiyatrosu başlıca görülecek kalıntılardır. Knidos Antik Kenti'nde 12 ay boyunca süren kazı ve restorasyon çalışmaları, Selçuk Üniversitesi Arkeoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ertekin Mustafa DOKSANALTI başkanlığında yürütülmektedir.

Sarı Liman Kalıntıları

Prof. Dr. Numan Tuna'ya göre, Antik Dönem'in ünlü tarihçisi Herodot'un eserinde sözünü ettiği 6 Dor şehir birliğinin toplanarak Apollon adına yarışmalar düzenledikleri yer burasıdır ve yarışmada birinci gelenlere verilen ödüllerin konulduğu Apollon Tapınağı burada bulunmaktadır. Ona göre kazı sonuçları, özellikle alt terasta yapılan kazılarda ele geçen buluntular ile Emecik/Sarı Liman Kutsal Alanı'nın M.Ö. 6. yüzyıl sonlarına kadar deniz aşırı bir öneme sahip olduğunu göstermiştir. Buluntular; Mısır, Fenike, Etrüsk kökenli ithal malların tanımladığı geniş hinterlandı kadar, şimdiye kadar Doğu

Yunan üretimi olarak bilinen ancak Knidos malı olduğu kesinleşen kireç taşı ve pişmiş toprak figürinler ile çanak çömlek örneklerini zengin bir çeşitlilik ile sergilemesi bakımından da dikkat

çekicidir. Kutsal Alanda ele geçen epigrafik veriler ve adak eşyası oldukları anlaşılan değerli arkeolojik eserlerin gösterdiği özellikler, Arkaik Çağ Emecik Kutsal Alanı'nın Apollon ile ilişkilendirilmesi gerektiğini kanıtlamaktadır. Apollon Tapınağı'nda yapılan kazılarda M.Ö. 8.-9.yüzyıla kadar eskiye giden motifler, adaklar, heykeller, boğa, şahin ve savaşçı, figürleri bulunmuş; tapınak ve civarında yapılan kazılarda daha sonraki dönemlerde başka tapınak ve kiliselerin de yapıldığı ortaya çıkarılmıştır.

Beldeler ve Koylar

Datça Yarımadası üzerinde 52 koy ve bük yer alır. Kuzeyde, Ege denizi bölümünde Gökçeler Bükü, Küçük Çatı, Büyük Çatı, Kızılağaç, Alavara, Çakal, Damlacık, Mersincik, Murdala, İskandil koylarının hemen hepsi Gökova'da mavi yolculuğa çıkanların önemli uğrak yerleri arasındadır. Feribotun yanaştığı Körmen Limanı da kuzeydedir.

Akdeniz tarafına bakan ve güneybirlik tekne turlarının uğrak yeri olan koylar arasında Knidos iç limanının yanı sıra, sırasıyla Palamutbükü, Akvaryum, Hayıtbükü, Kızılbükü, Domuzbükü, Kargı, Datça Limanı, Karaincir, Sarı Liman, Karabük, Çiftlik, Kurucabük, Günlücek ve Lindos koyları sayılabilir. Hisarönü Körfezi'nin önemli limanı Bencik'in bir yanı Datça'ya, öte yanı Marmaris'e aittir.

- **Kargı Koyu**

Şehir merkezine en yakın (3 km) koylardan bir tanesi olan Kargı Koyu'nda, tarihte Akantos isminde bir şehir kurulmasına karşın, günümüze kalıntı olarak pek bir şey bulunmamaktadır. Ulaşımın dolmuşlarla sağlanabildiği koyda restoran, cafe ve güneybirlik tesisler bulunur. Denizi duru ve yüzmeye çok uygun olan koyun plajı ve deniz dibi taşlıdır.

- **Domuzbükü**

Karayoluyla ulaşım imkanı bulunmayan, deniz yolu ile Mesudiye'den 45 dakikalık Datça'dan ise 1 saatlik tekne yolculuğu ile ulaşılabilen Domuzbükü, oldukça sessiz sakin, elektriğin ancak jeneratör ile elde edildiği, denizi tertemiz, çam ormanlarıyla kaplı tepeleri ve 600 metrelik plajı ile huzurlu ve sakin bir tatil geçirmek isteyenlerin tercih ettiği koydur. Koyda bulunan doğaya oldukça uyumlu bungalovlarda konaklama imkanı da bulunmaktadır.

- **Mesudiye, Kızılbük, Hayıtbükü ve Ovabükü**

Kızılbük, Hayıtbükü ve Ovabükü Datça'ya bağlı Mesudiye Mahallesi'nin koylarıdır. Mesudiye'de bir çoğu aile işletmesi küçük pansiyonlar, apartlar, kafeler, çay bahçeleri ve restoranlar bulunmaktadır. Mesudiye ve koyları özellikle artan turizm hareketliliği nedeniyle daha da tanınır hale gelmiştir. Mesudiye'de üç tane koy bulunur. Kumlu plajı ve dibi kumlu denizi ile özellikle çocuklar için uygun olan koyda sahil boyunca küçük işletmeler bulunur. Hayıtbükü'nün solunda yaklaşık 2 km mesafede küçük bir koy olan Kızılbük bulunur. Nispeten daha sakin olan koyda iki tane tesis vardır. Mesudiye'nin en büyük koyu olan Ovabükü Datça'nın en uzun plajlarından birine sahiptir. Koyda konaklama işletmeleri, kafeler ve restoranlar bulunur.

- **Palamutbükü**

Datça'ya 25 km mesafede bulunan Palamutbükü, Yaka ve Cumalı mahalleleri (köyleri) sınırları içerisinde kalır.

Yaklaşık 2 km uzunluğunda kum ve çakıl karışık bir plaja sahip olan ve yatların da yanaştığı bir balıkçı barınağı bulunan koy, tekne turlarına katılanların ya da tekneleriyle seyahat edenlerin uğramadan geçemediği bir yerdir. Çok çeşitli konaklama imkanlarının bulunduğu ve sakin bir tatil geçirmek isteyenlerin de tercih ettiği koyda konaklama tesislerinin yanı sıra kafeler ve özellikle deniz ürünleriyle ünlü restoranlar bulunmaktadır.

- **Karaincir Koyu**

Şehir merkezine 15 km mesafede, Marmaris karayolu üzerinde, Emecik Mahallesi sınırlarında bulunan koy, ince kumlu plajı ve sığ deniziyle çocuklu aileler için ideal bir yerdir. Birçok yeme içme ve dinlenme tesisinin bulunduğu koya, Karaincir, Aktur ve Marmaris minibüs ve otobüsleriyle ulaşım imkanı bulunmaktadır.

- **Karaincir Koyu**

Şehir merkezine 15 km mesafede, Marmaris karayolu üzerinde, Emecik Mahallesi sınırlarında bulunan koy, ince kumlu plajı ve sığ deniziyle çocuklu aileler için ideal bir yerdir. Birçok yeme içme ve dinlenme tesisinin bulunduğu koya, Karaincir, Aktur ve Marmaris minibüs ve otobüsleriyle ulaşım imkanı bulunmaktadır.

- **Hızırşah Mahallesi (Köyü)**

İlçe merkezine en yakın mahalle olan Hızırşah Mahallesi'nde Selçuklular döneminden kalma restore edilmiş Hızırşah Camii ve 19. yüzyıldan kalan, restore edilerek Hızırşah Kültür Evi olarak kullanılan bir kilise bulunmaktadır. Menteşe beylerinden Orhan Bey'in oğlu Hızır Şah tarafından yaptırıldığı düşünülen, kare planlı, tek kubbeli, kemerli ve üç kubbeli son cemaat yeri bulunan Hızırşah Camii beylikler dönemi camilerinin karakteristik özelliklerini taşımaktadır.

- **Kızlan Mahallesi (Köyü) ve Gebekum Plajı**

- Datça'ya 8 km mesafede bulunan ve yarımadaının en çok rüzgar alan yeri olan Kızlan Mahallesi'nde tipik yel değirmenlerini görmek mümkündür. Mahalle sınırları içerisinde uzunluğu yaklaşık 7 kilometreyi bulan Gebekum Plajı bulunur. Kumsal, rüzgarın da etkisiyle çoğalmakta ve yayılmaktadır. Kumul hareketleri hemen karşıda yer alan küçük bir adaya denizden yürüyerek ulaşma imkanı sağlayan bir sığınak oluşturmuştur.
- “Gebekum Doğa Parkı Fosil Kumulu Koruma Alanı” 6 milyon yıllık sürede oluşmuş tortuları barındıran, korunabilmiş ve bir daha asla oluşturulamayacak olan bir doğa mirasıdır. Gebekum, 3. zamanda (pliosen) ve 4. zamanda (kuarterner) Akdeniz'in farklı yüksekliklerine bağlı olarak tortullaşmış materyallerden oluşmuş fosil bir kumdur. 10 metreye kadar yükselen kum tepeliklerinin tabanında pliosen dönemindeki çakıllı akarsu

tortulları bulunmaktadır. Gebekum'daki bu temel oluşum üzerinde binlerce yıl boyunca kendine özgü farklı tür bileşiminde bitki toplulukları gelişmiştir. Yapılan araştırmalarda Gebekum'da 5'i endemik olan ve çoğu tıbbi önemi olan 100'e yakın bitki türü bulunduğu, ayrıca yörede 19 kuş türünün de yaşadığı tespit edilmiştir.

NE YENİR ?

Garaville

Yazın sonlarında ilk yağmurda toplanan salyangozlarla yapılan bu yemek, Datça'nın yerel lezzetlerinden biri olarak bilinir ve buradaki halk tarafından çok sevilir. Ayrıca, Datça'nın sembolü haline gelmiştir.

Keşkek

Datça düğünlerinde vazgeçilmez olan keşkek, saatlerce dövülerek muhteşem bir lezzete dönüşür. Bu özenli süreç, geleneksel bir sanat eserine dönüşürken, keşkeğin eşsiz tadıyla herkesi büyüler.

Yoğurtlama

Düğünlerin vazgeçilmez lezzetlerinden biri olan yoğurtlama, Datça zeytinyağı ile kızartıldığında adeta bir başyapıt haline geliyor. Üstelik, sarımsaklı yoğurtla birlikte servis edildiğinde tam bir lezzet şöleni sunuyor.

Kabak Çiçeği Dolması

Yaz boyunca Datça'nın tüm restoranlarında sıkça karşılaşılabileceğiniz ve çok tercih edilen bir yemek olan kabak çiçeği dolması, zeytinyağıyla hazırlanmış eşsiz bir lezzettir. Bu muhteşem tadı mutlaka denemelisiniz.

Bunları yanında yöresel otlardan yapılan, Elmasçık, Narpız, Garağan, Sepsuyu, Karabaş ve Isırgan yöre insanının fazlaca tükettiği yöreye özgü çaylardır. Bademli Türk Kahvesi ve Bademli Kurabiye kendine özgü yeni tatlar arasındadır.

NEYİ MEŞHUR ?

Datça Bademi

Türkiye'nin en güzel ve lezzetli bademi Datça'da yetişir. Nurlu,, Ak, Kababağ, Dedebağ, Sıra ve Dişli gibi çeşitleri olan Datça Bademi'nin en kaliteli Nurlu, en kolay yeneni ise kabuğu ince, dişle kırılabileni Dişli bademdir. Badem'in Şubat-Nisan

arası çıkan, dış kabukları yeşil ve taze iken yenilenine Çağla denir. Gezgin satıcıların tepsiler içinde buza yatırarak sattıkları iç badem Mayıs-Haziran aylarında içi olgunlaşmış bademin kabuğundan çıkarılmasıyla elde edilir. Temmuz – Ağustos aylarında ağacında dış kabukları açıldıktan sonra toplanan, güneşte kurutulup kabuklarıyla ya da kırılarak içi satılana da badem ya da kuru badem denir.

Datça Hurması

Endemik bir tür olan Datça hurması yarımada'nın doğu kesiminde Eksera Vadisi'nde ve güneydoğusunda Lindos Burnu ile Bozan Burnu arasındaki ve meşhur soğuksu virajlarının olduğu bölgenin kuzey ve güney taraflarındaki vadilerde toplu olarak görülür. Kuzeyde Eksera Deresi, güneyde

Hurmalişuk, Karaali Deresi, Karasüleyman Deresi çokça görüldüğü yerlerdir. 10-12 m hatta 15 m uzunluğa erişebilen hurma ağaçlarının meyveleri Ekim - Aralık ayları arasında olgunluğa ulaşır.

Kekik Balı

Gelişmiş olan arıcılık, ilçenin önemli gelir kaynaklarından biridir. Çam balı, harnup balı, kekik balı ve çiçek balı ilçede üretilen başlıca bal türleri olup, özellikle kekik balı en değerlisi olarak kabul görmektedir.

Badem Çiçeği Balı

Datça'nın simgesi olan badem çiçeklerinden üretilen bir bal türüdür. Baharın gelmesiyle birlikte Nisan ayında hasatı yapılan badem çiçeği balı, arıların Datça'nın en ünlü badem çiçeklerinden topladığı bal çeşididir.

İğne Oyası

Datça'nın en değerli el sanatı iğne oyasıdır. İğne oyası yapımında kullanılan has ipek evlerde ipek böceği yetiştirilip ipeğin istenildiği gibi bükülerek pişirilmesiyle elde edilir. Bu ipek ipliklerden iğne ile motifler elde edilir veya büyük eşya örtüleri yapılır. İğne oyası bu örtüler

Cumartesi günleri kurulan pazar yerinde, butiklerde ve hediyelik eşya satan dükkanlarda ya da üretimin yapıldığı evlerde satılmaktadır.